

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2016-11-25
Stockholm

Mål nr
M 5662-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2016-06-02 i mål nr M 2138-15, se bilaga A

KLAGANDE

MO

ÖVRIG PART

ECK

SAKEN

Ansökan om bygdeavgiftsmedel för åtgärder på fastigheten X i Sollefteå kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens beslut tillerkänner Mark- och miljööverdomstolen MO kostnadsbidrag enligt förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter med 380 000 kr, att betalas ur avgiftsmedlen som utgår för Ångermanälvens reglering. Beloppet ska betalas ut av Länsstyrelsen Västernorrland sedan denna dom vunnit laga kraft.

Dok.Id 1310831

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

MO har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska bifalla hans ansökan om bidrag ur bygdeavgiftsmedel. **MO** har förtydligat att han inte begär någon ersättning för kostnaden för mervärdesskatt och att han därmed ansöker om bidrag med 585 575 kr.

MO har till stöd för sitt överklagande anfört i huvudsak följande. Huvuddelen av kostnaderna avser erosionsskyddet vid älvstranden. För att kunna anlägga detta måste dock vissa möjligheter för transport av maskiner och material iordningställas. Erosionsskadorna uppkom inte i samband med att Remsleön såldes. Skadorna beror på kraftverkets reglering av vattenytan och inte på någon vattendämning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har den 26 oktober 2016 hållit syn på fastigheten.

Förutsättningarna för att få bidrag ur bygdeavgiftsmedel framgår av 4–6 §§ förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter. Bidrag ur avgiftsmedel kan utgå till den som lider skada genom vattenverksamhet. En förutsättning är dock att ersättning för skadan inte tidigare bestämts av domstol. Vid avgörande om bidrag ska utgå eller inte ska hänsyn tas till vad som i varje särskilt fall kan anses skäligt. Möjligheten att få ersättning av avgiftsmedel är grundad på billighetsskäl och den skadelidande kan inte göra gällande att ersättning alltid ska utgå (prop. 1981/82:130 s. 481).

Mark- och miljööverdomstolen har vid syn på platsen kunnat konstatera att stranden är påverkad av erosion vid den del av fastigheten som ansökan avser. Mark- och miljööverdomstolen noterar att det av Vattendomstolens deldom den 29 augusti 1962 (akt A 25/1961) framgår att det tidigare bedömts ha funnits ett behov av erosionsskydd i området, men att detta av någon anledning aldrig kom att anläggas. Även om det förekommer viss naturlig erosion i niplandskapet bedömer domstolen att den

korttidsreglering som sker av Ångermanälven vid Sollefteå kraftverk påskyndar erosionen på fastigheten. MO får därmed anses lida skada till följd av vattenverksamhet.

Av tillgänglig utredning i målet kan Mark- och miljööverdomstolen konstatera att erosionsskador på aktuell fastighet inte tidigare har reglerats. De formella förutsättningarna för att avgiftsmedel ska utgå är därmed uppfyllda.

Erosionen utefter älvstranden börjar i vissa partier närma sig släntfoten på den höga och brant stående nipan. Risken för skred i nipan är uppenbar och ökar med ökad erosion. Med hänsyn till förhållandena på platsen och de säkerhetsrisker som erosionen medför bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det är skäligt att bidrag ur avgiftsmedlen ska utgå för förebyggande åtgärder. Frågan blir därmed till vilket belopp ersättningen ska bestämmas. MO har till stöd för sin ansökan gett in två offerter. Offerterna är baserade på att en 800 m lång väg anläggs ner till stranden och längs med strandkanten. Ersättningen i denna del bör täcka kostnaderna för att anlägga en tillfällig väg av sådan kvalité att det möjliggör transporter till och från den plats där erosionsskyddet anläggs. Med beaktande av hur terrängen längs strandkanten ser ut framstår kostnaderna för att anlägga väg längs strandkanten som något i överkant. Beträffande anläggandet av erosionsskydd bedömer domstolen att det endast på en begränsad sträcka av strandlinjen behöver göras en utfyllning/breddning innan erosionsskyddet anläggs, och att det på övriga delar räcker med ett skydd av den befintliga strandkanten. Kostnaderna för anläggandet av erosionsskydd bedöms därför vara lägre än vad som framgår av offerterna.

Sammantaget bedöms de kostnader som framgår av ingivna offerter som höga. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att skälig ersättning för att vidta de aktuella åtgärderna uppgår till 380 000 kr. MO ska därför tillerkännas kostnadsbidrag ur avgiftsmedlen med detta belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2016-12-16

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsrådet Birgitta Bylund Uddenfeldt, tekniska rådet Dag Ygland och tf. hovrättsassessorn Marie Eiderbrant, referent.

Föredragande har varit Maria Göransson.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

SLUTLIGT BESLUT
2016-06-02
Meddelat i Östersund

Mål nr M 2138-15

SÖKANDE
MO

ÖVRIG PART
ECK

SAKEN
Ansökan om bygdeavgiftsmedel, X i Sollefteå kommun

MARK- OCH MILJÖDOMSTOLENS BESLUT

Mark- och miljödomstolen avslår ansökan.

Dok.Id 243387

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 708	Storgatan 6	063-15 06 00	063-15 06 88	måndag – fredag
831 28 Östersund		E-post: mmd.ostersund@dom.se		08:00-16:00
		www.ostersundstingsratt.domstol.se		

ANSÖKAN M.M.

MO, ägare till X i Sollefteå kommun, har ansökt om bidrag av bygdeavgiftsmedel med sammantaget 585 575 kronor exklusive mervärdesskatt avseende nyanläggning av väg samt erosionsskydd utmed älvkanten (Ångermanälven). Av det sammantagna beloppet avser merparten anläggandet av en väg ner till älvkanten.

Till stöd för sin talan har han anfört följande.

Skadan uppkom när Remsleön köptes från fastigheten och en väg gjordes upp genom nipan för bortforsling av hela ön. Delar av materialet fraktades efter älven. Ön köptes in av privata markägare för att få material att bygga kraftverket. När detta var gjort har strandkanten efter älven på denna sträcka tappat allt skydd när Remsleön inte längre finns kvar. Remsleön låg väldigt nära dagens älvkant.

När älven regleras upp och ner och det inte finns något erosionsskydd för att skydda markägaren från erosion blir markskadorna förödande. Mycket stora massor har spolats med i regleringen under tidens lopp. Går man idag efter älvkanten (400 meter) på denna plats ser man hålrum efter hela sträckan in i nipan ända upp till en meter under stigar (vägar). Denna förödelse medför att markägaren tappar inte bara den mark som spolas ned i älven utan tappar stor del av marken då stigar och vägar inte förblir farbara som det var tänkt.

Det finns också motionsspår som tidigare användes flitigt av allmänheten. Men av säkerhetsskäl och risk för personskador tvingas man minimera användandet. Plus att de av samma anledning inte längre går att underhålla motionsspåret och fastighetens skogsinnehav. Vidare kan nämnas att en representant för Eon vid namn Åke Henriksson har inspekterat skadorna och tillstyrkt att saken måste åtgärdas på något sätt. Sammanfattningsvis kan sägas att problemet nu har sådan omfattning att åtgärder snarast måste vidtas.

MO har ingivit karta och en kostnadsuppskattning, dels från Svevia, dels från Sundbergs Åkeri i Skorped AB.

Mark- och miljödomstolen har efter undersökning, som hölls i syfte att klarlägga förutsättningarna för att bygga den aktuella vägen, förelagt MO att inkomma med en komplettering av ansökan på särskilt angivna punkter.

Som svar på föreläggandet har MO anfört följande:

Den vägsträckning som avses ersättas med en ny väg är den på karta numrerad ”1”. Anledningen är att kostnaden enligt offert klart överstiger nyanlagd väg, på kartan numrerad ”2”.

Vad gäller sträckan ”3” på kartan är det en förstärkning av strandkanten (erosionsskydd) så att traktorväg/motionsspår ska kunna bibehållas i sådant skick att de kan nyttjas nu och framgent. Idag undermineras strandkant/väg av hålrum på upp till 1 meter djupt.

Vad gäller motionsspåret så är det utarrenderat. Motionsspåret ”3” följer sträckningen som traktorvägen har efter strandkanten. Båda dessa har ett stort behov av ett fungerande erosionsskydd för att förhindra underminering. Undermineringen är i dagsläget stor, men för att förhindra ytterligare stora skador måste åtgärder vidtagas snarast.

När skadorna uppkom känner inte MO till. Huruvida transport skett över X så är svaret ja. Den transporterades (bortforslingen av Remsleön, domstolens anm.) på väg markerad ”1”.

Mark- och miljödomstolen har vidare uppmärksammat att ersättning tidigare utgått för erosionsskador m.m. på fastigheten och med anledning av detta förelagt MO att yttra sig över frågan. MO vidhåller sitt ersättningskrav och anser att nu uppkomna skador inte ersatts tidigare.

Mark- och miljödomstolen höll sedermera sammanträde med syn på fastigheten.

MARK- OCH MILJÖDOMSTOLENS SKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit undersökning på platsen. Domstolen har också hållit sammanträde med syn på fastigheten.

Den aktuella sträckningen av Ångermanälven berördes av dämningföretaget inför anläggandet av Sollefteå kraftverk. Vattendomen för aktuellt företag finns i akt A 25/1961. Från denna har följande inhämtats.

I nämnda akt, band 2, finns utredning angående skador å skog och mark. Om värdering av dämningsskador finns i nämnda band endast vissa bruttouppgifter men det noteras att ”avsikten är att senare inkomma med slutgiltig värdering innefattande ersättnings-erbjudande”.

Markskadekartor över dämningområdet finns i bandet, upprättade av Rikets Allmänna Kartverk. På Blad 7 finns redovisat berört område av X. De norra delarna av fastigheten tillhörde vid denna tidpunkt fastigheterna Y och Z som senare tillagts X genom fastighetsreglering (akt 2383-98/12). Av kartan framgår strandlinje, beräknad höjd vattenlinje (dämningegräns) samt erosionsgräns. Kurvan för erosionsgräns visar att strandområdet bitvis torde ha bedömts vara utsatt för stora risker för erosion varför erbjudande om ersättning sannolikt torde ha utgått.

I band 17 återfinns ersättningsberäkningarna. För X utgick ersättning för dämningsskada på inägor och intrång, skogsmark och tillväxtförlust samt för tomtmark. Särskild ersättning utgick för båt fart. Vidare noteras att beloppen utgör slutlig ersättning för all mark som skadas av dämningen eller som eljest tagits i anspråk av sökanden.

För Y och Z synes ingen ersättning ha utgått.

För Remsleön (enligt handlingarna samf. 1865) förefaller en förhållandevis hög ersättning utgått.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Remsleön tidigare legat som ett erosions-skydd utanför fastigheten. Fastighetens tidigare ägare har sålt materialet som tidigare utgjort Remsleön och därigenom har det erosions-skydd som skulle ha skyddat fastigheten avlägsnats. Om Remsleön funnits kvar hade fastigheten sannolikt inte skadats av erosionen på det sätt som skett.

Den aktuella fastigheten ligger i ett karaktäristiskt niplandskap där erosion får anses naturlig och mycket svår att förhindra. Marken består av lättflyktigt material och stranden stupar brant mot älvkanten. Mark- och miljödomstolen har konstaterat att vissa erosionsskador föreligger men bedömer att det inte finns skäl att vidtaga några åtgärder utmed stranden.

Skogsbeståndet på fastigheten i nipkanten består i huvudsak av lövträd. Den mark som ansökan avser att skydda kan enligt domstolens mening inte sägas representera något större värde. Det yrkade beloppet avser i huvudsak kostnader för byggande av en väg som inte fyller något annat syfte än att möjliggöra anläggandet av ett erosionskydd. Vid en sammantagen bedömning gör mark- och miljödomstolen bedömningen att någon ersättning skäligen inte bör utgå.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 1** (DV432)

Överklagande senast den 23 juni 2016. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Lars Nyberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lars Nyberg, ordförande, och tekniska rådet Börje Nordström.